

אבולוציה של הנפש: מפרויד ויונג אל המהפכה של אריך נוימן

מסע אל מעמקי התודעה ומקורות הרוח היהודית

סקירה אסטרטגית על התפתחות הפסיכולוגיה של המעמקים

פרויד: המרתף הביולוגי של הנפש

- **המבט:** הנפש כ'קמרה אובסקורה' (לשכה אפלה).
- **המנגנון:** האדם מונע על ידי דחפים מודחקים (מיניות ותוקפנות).
- **הגבול:** הראייה הפרוידיאנית מצמצמת את החוויה האנושית לביוגרפיה האישית ולפתולוגיה. הלא-מודע הוא 'פח אשפה' של זיכרונות מודחקים.

יונג: המפה של הלא-מודע הקולקטיבי

- **הפריצה:** הנפש אינה רק מחסן של דחפים, אלא באר של יצירתיות ומיתוסים.
- **החידוש:** הלא-מודע הקולקטיבי (The Collective Unconscious) – אנו חולקים מורשת נפשית משותפת עם כל האנושות – סמלים, תמונות ומיתוסים עתיקים.
- **הארכיטיפים:** תבניות יסוד המעצבות את החוויה האנושית (הצל, האנימה, הזקן החכם).

המבנה הנפשי: בין האגו לעצמי

אגו
(Ego)

- מרכז התודעה היומיומית (ה'אני' הקטן).

- מטרת החיים לפי יונג אינה רק סיפוק דחפים (פרויד), אלא אינדיוידואציה (Individuation) – המסע של האגו לקראת חיבור עם העצמי.
- יונג סיפק את המפה, אך תלמידו, אריך נוימן, חקר כיצד אנו נעים בהם בתוכה לאורך ההיסטוריה.

המפגש: הדיאלוג בין יונג לנוימן

1934: אריך נוימן עולה לתל-אביב.
הוא פיזזית רחוק מציריך, אך
אינטלקטואלית מחובר עמוקות.

המתח: חליפת המכתבים בין יונג
(המיתוס הגרמני-נוצרי) לבין נוימן
(המבקש לחקור את הנפש
היהודית).

"ניסיונותי ליצור רצף מהפתיחות להתגלות של היהודי
הקדום... ועד ליהודי המודרני, הם בגדר פרשנות חדשה."
(מתוך מכתב של נוימן ליונג)

המחלוקת הדקה: יונג מול נוימן

המורשת: מיסטיקה פסיכולוגית לאדם לאדם המודרני

נוימן מציע 'דרך שלישית': לא חילוניות
מנותקת (פריד) ולא דתיות דוגמטית.

'מיסטיקה פסיכולוגית': מציאת משמעות
דרך עבודה פנימית.

האינטגרציה בין 'האדמה' (הציונות/הטבע)
לבין 'הרוח' (החסידות/הפנימיות).
האדם המודרני נקרא להיות 'יוצר' של חייו
חייו הרוחניים.

סיכום: הספירלה העולה של התודעה

3. נוימן: צמיחה לגובה
(התפתחות היסטורית ורוחנית).

2. יונג: מיפוי הבניין
(הלא-מודע הקולקטיבי).

1. פרויד: חפירה למרתף
(העבר האיש).

"מסעו של היחיד לקראת העצמי הוא גאולתו של העולם."

מבוסס על כתביו של אריך נוימן: 'מקורות התודעה היהודית' 'אדם ומשמעות'.